

11. vprašanje. Ali ne bi bilo prav, da bi se ustanovila osredna državna komisija, sestavljena iz zastopnikov vseh vrst kmetijskih, ktera bi bila strokovnjaški svet kmetijskega ministerstva?

O tem vprašanju sprejel se je sklep, naj se dá v prevdarek kmetijskim družbam in v prihodnjem shodu kmetovalcev v obravnavo vzame sledeči nasvet: „V dosedaj izdatnega zastopanja koristi avstrijskega kmetijstva in v prvi vrsti zato, da se sklepom shodov avstrijskih kmetovalcev zavaruje dejanski uspeh, naj se na popolno polno neomejeni podlagi osnuje avstrijski kmetijski svet. — Njemu bi bil nalog, da v tacih zadevah, kjer bi se mogle po državne uprave pospeševati kmetijski koristi, ali pa kjer bi bila nevarnost, da se po namernanih ali opuščeni postavitvah ali upravnih naredbah te koristi oškodujejo, on oddaja svoje strokovnjaško mnenje ter tudi brez poziva in ob pravem času predloge stavi državnemu zboru, utemeljene ugovore izroča kmetijskemu ministru ali drugim pristojnim oblastnjam in zato skrbi, da se izvršijo.

(Dalje prihodnjič.)

Starozgodovinske stvari.

Ecclesia s. Egidii in castro Clausenstein.

Tako se glasé besede neke oglejske listine o tej kapeli in gradu; al ne kapeli ne gradu ne morem na sled priti.

Ker je unidan v „Novicah“ gosp. Dav. Trstenjak prašal: kje je stala trdnjava Freudenheckke, dal mi je s tem povod, čez dolgo časa zopet oglašiti se in postaviti na javnost še drugo vprašanje, namreč: kje pa je stal grad Klausenstein, na Štajarskem ali na Kranjskem?

Ker je grad Klausenstein menda iz površja zemlje zginil in zdaj nihče za nj ne vé, zato se moram starodavnih listin poslužiti, da mu lego določim, kje da je stal; so pa te-le:

„1224, 8. Febr. Marburg. Herzog Leopold VI. (VII.) von Oesterreich gibt mehrere Satzungen in Betreff der von ihm erbauten steinernen Brücke über die Save „prope ecclesiam sancti Egidii“.

„1331, 30. Maii, Utini. Ad praesentationem d. Henrici ducis Karinthiae in capellanum ecclesiae s. Aegidii de Chlausenstein d. Paganus patriarcha, visis privilegiis bonae memoriae d. Bertoldi patriarchae Aquilejensis et d. Luypoldi ducis Karinthiae (!), investit per annulum suum Jacobum clericum de Petovia de dicta ecclesia, ipsamque sibi contulit cum omnibus juribus et pertinentiis suis“.

„1336, 4. Jänner, Wien. Fridrich Freiherr v. Suneck (Saneck), Hauptmann in Krain, hat in pfandweisen Besitz von den österr. Herzogen Albrecht und Otto die Vesten Tyffer, Freudenheck, Clausenstein und Ratschach gegen jedesmalige Wiederlösung“.

„1434, 20. Jänner, Papst Eugen bestätigt die Schenkung der S. Aegidius Kapelle bei Ratschach durch den Grafen Friedrich von Cilli an das Kloster Geirach in Steiermark“.

Razen teh imam še nekatere regeste za to grajsko cerkev, katere pa imam v svoji več tisočev listin in regist obsegajoči zbirki, al premnogo časa bi me stalo vse najti, zato naj to malo zadostuje. Glavna stvar je vendar določena, da grad Klausenstein je blizu Radeč stal in da njegova cerkev ne more biti tista, o kateri mi je gosp. župnik iz Radeč pisal, da je prejšnje

čase kapela sv. Egidija (Tila) na Zidanem mostu stala. Tu gre toraj določiti zidani most čez Savo pri gradu Klausenstein.

Sedanji Zidani most je čez Savinjo, a ne čez Savo. Nekaj časa sem mislil, da je morebiti pomota „Klausenstein“ za „Savenstein“. Al tudi to ne more biti, ker se večkrat pod tem imenom nahaja, za trikrat to gotovo vem, pa menda, če se ne motim, sem še v drugih registih ta Klausenstein čital.

Prosim toraj, če je komu znan kraj blizu Radeč pri Savi, o katerem ljudstvo pripoveduje, da je nekdanja grajščina ali star grad stal, naj ga blagovoli „Novicam“ ali meni naravnost ojaviti, da bom vedel, kaj je storiti z zbranimi registi, kedar pride čas za izdajo kranjskih listin in regist, in da ne zavržem važnih listin in regist, ki morebiti ravno v kranjsko zgodovino spadajo.

Kje da je stala trdnjava Freudenheck, sem tudi že povpraševal in v Dob 2 marki za odgovor proseč, poslal, toda brez uspeha je bilo moje večkratno vprašanje. V kranjskem deželnem zakoniku za leto 1857. stoji pri imenu Veselka dostavljeno „Ruine“, ni li to od grada „Freudenheck“?

Dragi domorodci! Preiskujmo svojo domovino ne samo jezikoslovno, temuč tudi zgodovinsko, kajti izobraženemu možu je to neobhodno potrebno, vsaj znanje jezika in pa znanje zgodovine naroda ter poznanje domače dežele, vse to skupno je vir, iz katerega zajemamo ljubav do domovine!

Franc Šumi.

Ozir po svetu.

Kurban-bajram.

Obče znana stvar je, da si je Mohamed velik del svojega verskega sostava izposodil iz židovskih knjig. — Ta z izvanrednimi duševnimi svojstvi nadarjeni mož skrpoval je s pomočjo židovskega rabina iz židovskih, krščanskih, staroarabskih in poganskih elementov novo vero, po nazorih, katere si je bil ustvaril sam. V koranu, v katerem je zabeležil svoje razgovore, ki jih je neki imel z bogom, je polno pripovedi iz starega zakona, pa tudi Jezus in njegova povest se napominja čisto, vendar so oni izreki, kateri se tičejo Jezukrista, silno izkvareni, pak so dokaz, da je Mohamed le površno poznaval krščansko vero. Mnogo takovih krščanstva tičočih se stvari pozna tudi pristo ljudstvo. Ali kako se svetopisemsko pripovedovanje od njihovega razlikuje, razvidno je iz onega primera. Turci tako le pripovedujejo narodenje Jezukristovo. Postal je Aktihallah svojega Gjibraila (Gabriela) k devici, kateri je bilo ime „azreti Mejrima“ (sveta Marija). Gjibrail podal je devici kito iz rož (djul). Ona povonja rožo; spočne Jezusa, a ga ni rodila, kakor rodijo druge žene, nego prodril jej je brat Jordan z bodalom prsi, in iz njih prišel je na dan Jezus. Enakih silno izkvarenih pripovedi imajo Turci dosta.

Vernejše je Mohamed posnel ono, kar je vzel iz starega zakona, čemur se ni čuditi, ker mu je pri delu, kakor rečeno, pomagal židovsk rabin. Tako, na priliko, opisuje daritev Abrahamovo dosta točno in ravno ta pripoved iz starega zakona je podloga svetkovini, katero nazivljajo mohamedanci Kurban-bajram.

V obče Turci nimajo nikakvih praznikov. V petek, kateri pri njih nadomestuje našo nedeljo, klanja se bogu Turčin ob določeni uri v džamiji, pa ide zopet na delo. Veča praznika imajo samo dva, in sicer „Vélíki bajram“ ali „rhamasan-bajram“, kateri traja 3 dni v dobi od 1. do 3. ramazan-meseca. — Združen je